

Föreningen som sparar pengar – och miljö

Värmeåtervinning, vattensparande duschar – och ett eget återvinningshus tillverkat av återvunnen plast. Klimatsmarta HSB brf Toppsockret i Stockholm sätter miljötänket i första rummet. Och på köpet sparar de stora pengar.

TEXT ANNA WAHLGREN FOTO MAGNUS GLANS

Bågformade HSB brf Toppsockret utmärker sig för sin arkitektur – men även för sitt klimatsmarta arbete.

Thomas Bäcklin sorterar i återvinningshuset. Läger en kasserad julstjärna i kärlet för plastavfall, och slänger resterna av en leksak i elektroniklådan.

– Om folk är osäkra på vilket kärlet de ska använda så ställer de grejerna här på hyllan. Vi är några som brukar se till att det sista hamnar på rätt plats.

Det säger Thomas, som varit ordförande i föreningen sedan 2002. HSB brf Toppsockret består av 143 lägenheter. Det karakteristiska, bågformade huset i Hökarängen i södra Stockholm stod färdigt 1964, precis före miljöprogrameran. Medlemmarna verkar trivas i föreningen. Många byter lägenhet inom föreningen när familjens behov ändras, och ungefär fem procent bor faktiskt kvar sen ursprungsåret.

Men mest utmärker sig föreningen för sitt klimatsmarta arbete – faktum är att HSB brf Toppsockret har belönats med Årets

klimatpris två gånger: 2005 och 2015.

– Vi har en 15-årig historia av miljö- och hållbarhetsarbete. Styrelsen har varit drivande, och medlemmarna har hakat på. Vårt klimatarbete påbörjades strax efter millennieskiftet, och en milstolpe var att få Årets miljöpris 2005 på HSB Riksförbunds årsstämma. Och att vi nyligen fick ett nytt klimatpris är ju jätteroligt, säger Thomas Bäcklin.

DET FÖRSTA FÖRENINGEN gjorde var att byta fläktaggregat. Det var 2003.

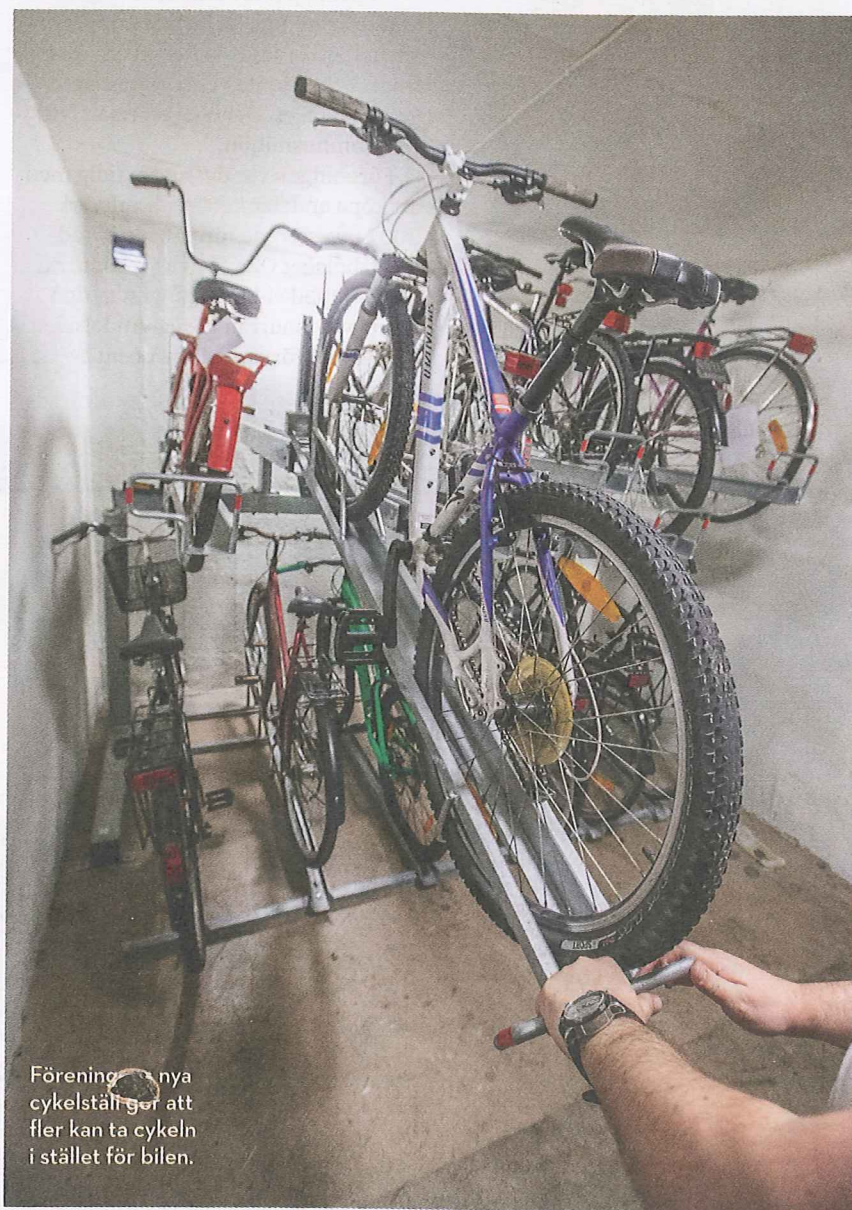
– I princip hade hälften av lägenheterna inte luft. Vi borrade upp stora spaltventiler så att vi fick in ett luftflöde, och vi bytte ventilationsaggregaten på taket. Det blev ett rejält lyft för inomhusmiljön.

Föreningen var dessutom tidig med att köpa andelar i ett vindkraftverk. 2007 investerade föreningen i vindkraftsbolaget O2:s första vindsnurra, och var med vid invigningen av den första vindsnurran i Sveg. Andelselen svarade då för cirka 85 procent av

SÅ MYCKET SPARAR BRF TOPPSOCKRET

- Såväl fjärrvärmeanvändningen som elförbrukningen ligger långt under genomsnittet för motsvarande byggnader i Sverige. El- och fjärrvärmeanvändningen sänktes med cirka 20 procent under åren 2001 till 2010. Energianvändningen har gått ner till 46 kilowattimmar per kvadratmeter.
- Vattenförbrukningen har gått ner med cirka 20 procent.
- Mängden osorterade soppsåsar har minskat med 50 procent.

Föreningens nya cykelställ gör att fler kan ta cykeln i stället för bilen.

föreningens gemensamma elbehov, i dag nästan 100 procent. Resten täcks av O2:s egen vindkraftsel via Nordpool.

– Vår vindkraftssatsning har visat sig vara lyckad. Den har gjort att föreningens gemensamma koldioxidutsläpp ligger på ett minimum, dessutom sparar vi stora kostnader för el varje år.

FÖRENINGEN HAR ÄVEN tilläggsisolerat vind och gavlar, bytt de innersta fönster-rutorna mot energiglas, och försett samtliga lägenheter med duschutrustning:

– Vi använder ett svenskt fabrikat som heter Elless som blandar in luft i vattnet, vilket gör att vi sparar både vatten och värmeenergi. Duschen funkar ungefär som vanliga duschar så det upplevs inte som något hokuspokus.

Och för tio år sedan byggdes Toppsockrets egen återvinningsstation Ketchupuset, som är byggt av återvunna ketchupflaskor.

– Vi märker en stor skillnad i hur mycket medlemmarna återvinner i dag jämfört med när vi hade sopnedkast. Då följde kartonger och plast gärna med i soporna. Nu återvinns nästan allt. Vi har även kärl för matavfall.

Men allt handlar inte om el, vatten och tekniska lösningar. Miljöfrågan är större än så, menar Thomas Bäcklin och pekar på att föreningen också har investerat i nya cykelställ.

– Det uppmuntrar till spontanmotion, och gör att fler kan ta cykeln i stället för bilen.

EN AV FÖRENINGENS senaste investeringar är tvättstugorna. De har totalrenoverats med energieffektiv tvättutrustning, automatiskt tvättmedelsdosering och bokning via webben och appar.

– Torktumlare och torkskåp har energisparande värmepumpar. Tvättmaskinerna värmer vi med varmvatten, inte med el, och vi har automatisk dosering av Svanenmärkt tvättmedel och närvarostyrd belysning.

Den största klimatsmarta investeringen hittills är dock hybridanläggningen för bergvärme och värmeåtervinning i ventilationen. Thomas Bäcklin förklarar att anläggningen sparar cirka 85–90 procent fjärrvärme samt 65–70 procent av den totalt köpta energin för uppvärmning – elen för värmepumparna inkluderad.

Hybridanläggningen för bergvärme och värmeåtervinning sparar pengar och miljö.

Återvinningsstationen gör att medlemmarna återvinner betydligt mer än när föreningen hade sopnedkast.

Alla klimatsmarta investeringar gör att föreningen sparar pengar och tar mindre på klimatet. I energideklarationen 2007 – Toppsockret var faktiskt den första bostadsrättsföreningen i Sverige som hade en energideklaration – deklarerade föreningen 127 kilowatt per kvadratmeter och år. Drygt tio år senare är samma siffra nere på 46.

FÖRENINGENS ÖVERGRIPANDE mål är att minska koldioxidutsläppen med 40 procent från 2008 till 2023, ett mål som Thomas Bäcklin menar är realistiskt.

Månadsavgifterna då? Jo, trots stora investeringar ligger månadsavgifterna fortfarande på ganska låga nivåer – 550 kronor per kvadratmeter och år. 2011 höjde föreningen avgifterna med fem procent, dessförinnan hade avgifterna varit oförändrade i sex år.

För att genomföra ett seriöst miljöarbete i en förening är kommunikation viktigt, menar Thomas Bäcklin. Medlemmarna i Toppsockret får fortlöpande information i skriften *Husbladet* som delas ut i brevlådorna, samt via facebooksidan där medlemmarna kan kommunicera sinsemellan.

Har ni gjort ert för klimatet nu?

– Nej, man kan aldrig slå sig till ro. Vi har tittat på många tekniker genom åren, som solfångare, men eftersom kåken är cirkelformad är det estetiskt knepigt. Jag tror dessutom inte att vi skulle få bygglösa. Men man kan väl säga att vi hela tiden spanar efter nya, klimatsmarta lösningar. ■

THOMAS BÄCKLINS RÅD TILL BOSTADSRÄTTSFÖRENINGAR SOM VILL BLI MER KLIMATSMARTA

1 Mätningar.

”Börja med att göra mätningar. Var befinner sig föreningen? Räkna ut energiåtgång för el och fjärrvärme per kvadratmeter, och jämför med liknande byggnader. Gör samma beräkningar för sopor, återvinning och vatten. Hur mycket osorterade sopor samlar föreningen på sig?”

2 Underhållsplanen.

”Titta igenom underhållsplanen. Vad finns kvar att göra? Fundera över vilka renoveringar föreningen ska ta tag i först. När investeringen väl ska göras är det viktigt att inte välja en standardlösning. Man brukar säga att själva investeringen bara är cirka 15 procent av hela livscykelkostnaden. Ofta kostar en hållbar lösning initialt lite mer än en standardlösning, men vinsten kan räknas hem på sikt – i lägre driftskostnader.”

3 Styrelsen.

”Det är förstås en fördel med en påläst styrelse, men alla styrelser sitter inte på hållbarhetskompetens. I många styrelser finns juridisk och ekonomisk

kunskap, men det saknas kanske kompetens inom energibesparing och sparpotential i ny teknik. Då får man kanske plocka in en energispecialist. Ett tips är att passa på nu när andra vågen av energideklarationer kommer. Ge de certifierade energiexperterna ett mer tydligt uppdrag – deras uppgift är ju att föreslå energibesparingsmöjligheter. Köp några extra konsulttimmar av dem, det kan vara en otrolig vinstlott. Efterfråga mer utförlig information om de specifika åtgärder som föreningen kan göra så blir det lättare att starta ett energisparprojekt.”

4 Medlemmar.

”Det viktiga är att ha en informerad styrelse. Men man kan inte förvänta sig att alla medlemmar i en förening är intresserade av sånt här. Det är viktigt med kommunikation och information till medlemmarna, men jag tycker inte att man ska lägga alltför mycket tid på att försöka få den sista medlemmen med på taget. En styrelse har ju vissa befogenheter. Om alla ska tycka till om allt blir processen för omständlig och långdragen.”